

4. Шевчук В. М. Використання технологій штучного інтелекту та процес цифровізації криміналістики в умовах війни. *Актуальні проблеми протидії злочинності і корупції.*: зб. тез Всеукр. наук.-практ. конф.(м. Харків, 17 лютого, 2023 р.). Харків: Юрайт. С. 171–176. URL: <http://surl.li/kguyvg>.

Крамаренко Ігор Валерійович,
аспірант кафедри галузевого права
та загально правових дисциплін
Інституту права та суспільних відносин
Відкритого міжнародного університету
розвитку людини «Україна»

ГОСПОДАРСЬКІ ВІДНОСИНИ У СФЕРІ ФУНКЦІОНУВАННЯ БУДІВЕЛЬНОГО РИНКУ ЯК ОБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ

Розвиток будівельного ринку є важливою складовою економіки України, оскільки він впливає на інфраструктуру, соціально-економічний розвиток регіонів і загальний добробут населення. У той же час, будівельна галузь стикається з низкою ризиків і правових порушень, що можуть мати серйозні наслідки для господарських відносин у цій сфері. Тому забезпечення належної кримінально-правової охорони цих відносин стає актуальним завданням, оскільки такі злочини як шахрайство, корупція, зловживання службовим становищем та інші економічні правопорушення є досить розповсюдженими на будівельному ринку.

Господарські відносини у сфері будівництва включають правовідносини між забудовниками, підрядниками, субпідрядниками, постачальниками, інвесторами, а також органами контролю. Сюди входять договори на виконання будівельних робіт, забезпечення матеріалами, управління проектами, фінансування та здача об'єктів у експлуатацію. Саме ці аспекти обумовлюють складність регулювання будівельного ринку і необхідність державного нагляду та кримінально-правового захисту.

Порушення, які можуть виникати у цій сфері, стосуються неналежного виконання договорів, незаконного заволодіння коштами інвесторів, корупційних дій з боку посадових осіб, порушень вимог безпеки тощо. Особливо часто у будівництві виникають ситуації, коли забудовники отримують значні кошти від інвесторів на початкових етапах проекту, але згодом не виконують

своїх зобов'язань. Інші злочинні дії можуть включати незаконне будівництво, використання небезпечних матеріалів або уникнення обов'язкових етапів контролю [1, с. 97].

Кримінально-правова охорона у сфері будівництва спрямована на захист економічних інтересів та забезпечення безпеки будівництва, що включає захист інвесторів, споживачів та інших суб'єктів господарських відносин від злочинних посягань. Злочини, які можуть порушувати господарські відносини на будівельному ринку, включають шахрайство, розкрадання коштів, зловживання службовими повноваженнями, службову недбалість, хабарництво та комерційний підкуп.

Зокрема, шахрайство є одним з найбільш поширених видів злочинів у цій сфері. Це може проявлятися у вигляді незаконного залучення коштів інвесторів, відмивання грошей та заволодіння активами підприємств-підрядників або замовників.

Зловживання службовим становищем включає випадки, коли посадові особи порушують свої повноваження з метою отримання вигоди або на користь третіх осіб, наприклад, у процесі видачі дозволів на будівництво. Також поширеною проблемою є корупційні дії та хабарництво. Посадові особи можуть вимагати винагороду за сприяння в укладенні договорів, забезпеченні дозвільної документації чи прийнятті об'єктів будівництва в експлуатацію.

Слід зазначити, що для ефективної протидії подібним правопорушенням важливим є як кримінально-правове переслідування, так і профілактика, що включає створення прозорих механізмів регулювання будівельної галузі, автоматизацію процесів отримання дозволів, впровадження сучасних технологій для відстеження використання коштів тощо [2, с. 183].

Однією з основних проблем є недостатність спеціалізованих нормативно-правових актів, які б регулювали кримінальну відповідальність за порушення у сфері будівництва. Більшість злочинів кваліфікуються за загальними статтями Кримінального кодексу, що часто ускладнює процес розслідування. Крім того, відсутність ефективних механізмів контролю та запобігання з боку держави сприяє зростанню рівня корупції в галузі.

Другим важливим викликом є низький рівень розкриття та документування злочинів у будівельній сфері. Це зумовлено як недостатньою кількістю кваліфікованих фахівців з контролю за

будівництвом, так і складністю документування окремих правопорушень, що вимагає спеціальних знань.

Для підвищення ефективності кримінально-правової охорони господарських відносин на будівельному ринку важливим є вдосконалення законодавства шляхом введення спеціальних норм, що регулюють будівельні відносини. Наприклад, можна розглянути питання про запровадження нових складів злочинів, які будуть спрямовані на боротьбу з незаконним будівництвом, шахрайством в будівельній сфері, а також на запобігання корупційним діям у цій галузі [3, с. 233].

Іншим кроком є посилення системи державного нагляду та контролю у будівельній галузі шляхом вдосконалення механізмів моніторингу та застосування цифрових технологій для відстеження фінансових операцій. Використання систем електронного обліку може забезпечити прозорість та легкість у контролі фінансових потоків.

Також важливою є активізація профілактичної роботи з метою попередження злочинів. Це може включати навчання та підвищення кваліфікації посадових осіб, введення механізмів відповідальності за перевищення службових повноважень, розробку спеціальних курсів для підприємців та забудовників, спрямованих на обізнаність у правових питаннях.

Забезпечення кримінально-правової охорони господарських відносин у будівельній галузі є важливою умовою для сталого розвитку ринку будівництва, зниження рівня корупції та захисту економічних інтересів країни. Ефективне кримінальне переслідування правопорушень у цій сфері дозволить підвищити рівень довіри до будівельних компаній та знизити рівень ризиків для інвесторів і споживачів. Вдосконалення законодавства, запровадження спеціалізованих методів контролю, розвиток профілактичних заходів і автоматизація процесів можуть стати основою для ефективного захисту господарських відносин у сфері будівництва, що позитивно вплине на економічне зростання та стабільність України.

Список використаних джерел

1. Марченко О.Л. Проблеми притягнення до адміністративної відповідальності за порушення вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил під час будівництва. Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2019. № 4 (113). С. 97–103.

2. Лук'ян В. О. Адміністративна відповідальність за самочинне будівництво. Юридична наука: сучасний стан та

перспективи розвитку : Матеріали Міжвуз. науково-практ. конф., м. Київ, 30 листоп. 2017 р. Київ, 2017. С. 183–187. URL: http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/4126/1-%20ЗБІРНИК%20ТЕЗ%20%20ост._p095-096.pdf.

3. Скригулець О. Склад адміністративних правопорушень у будівництві. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2011. Т. 2. С. 233–244. URL: https://www1.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/library/visnyky/nvsvy/02_2011/11sovpub.pdf.

Кривонос Дарина Володимирівна,
аспірант Національної академії
внутрішніх справ, старший детектив
Національного антикорупційного бюро
України

ПРОБЛЕМАТИКА СУСПІЛЬНОЇ НЕБЕЗПЕЧНОСТІ, ЯК ОБ'ЄКТИВНОЇ ОЗНАКИ ВЧИНЕННЯ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЯ) МАЙНА, ОДЕРЖАНОГО ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ

Відповідно до норми ч. 1 ст. 2 КК України, підставою кримінальної відповідальності є вчинення особою суспільно небезпечного діяння, яке містить склад кримінального правопорушення, передбаченого цим Кодексом.

Згідно з нормами ст. 11 КК України, кримінальним правопорушенням є передбачене цим Кодексом суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом кримінального правопорушення. Не є кримінальним правопорушенням дія або бездіяльність, яка хоча формально і містить ознаки будь-якого діяння, передбаченого цим Кодексом, але через малозначність не становить суспільної небезпеки, тобто не заподіяла і не могла заподіяти істотної шкоди фізичній чи юридичній особі, суспільству або державі.

Тож для притягнення до кримінальної відповідальності, окрім наявності складу кримінального правопорушення, обов'язковими елементами якого є об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт та суб'єктивна сторона, також обов'язковим є суспільна небезпечність вчинюваного діяння.

Отже, цікавим видається в першу чергу звернутися до характеристики кримінального правопорушення з легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, через призму його суспільної небезпеки.